

paa det foreliggende Lovforslag. — Jeg kommer da først til at omtale den Del af Aqrar-Spørgsmaalet, som blev omtalt forleden Dag af det ærede Medlem for Aalborg Amts 1ste Valgkreds (Tutein). Jeg er fuldkommen enig med det ærede Medlem i den Udtalelse, at Husmands-spørgsmaalet vistnok er et af de vigtigste agronomiske Spørgsmaal for Tiden, og at det er af den allerførste Betydning — som det ærede Medlem hære sig — at den økonomiske, upraktiske og irrationelle Dyrkning af Husmandslobder, som nu de fleste Steder finder Sted, afløses af et virkelig godt Agerbrug. De 40,000 Kr., som ere bevilgede til Præmier for god Dyrkning af Husmandslobder og til Husmands Kæffer, sætter jeg for saa vidt megen Pris paa, de kunne være meget gode. Præmierne anspore Husmændene til at gøre sig Umage og lægge sig efter en rationel og mere økonomisk Dyrkning. Jeg har set virkelige Eksempler paa, hvorledes Husmændene netop ved Tanken om saadanne Præmier eller Præmielaan have lagt sig efter f. Eks. at anlægge Møddinger med Tag over og at grave deres Jord, draine den, o. s. v. Husmandskæfferne kunne jo ogsaa have og have vistnok ogsaa sin Betydning for Husmandsstanden, hjulpet til at højne den i intellektuel Henseende og ogsaa hjulpet den økonomisk; men det ærede førnævnte Medlem for Aalborg Amts 1ste Valgkreds udtalte, at dette var ikke nok, at det var ikke den eneste Maade, hvorpaa Husmændene kunde hjælpes, men at der fordredes ganske andre Foranstaltninger for at løse dette Spørgsmaal, og at det var et vigtigt Ting at tage nøje under Overvejelse, hvilke Maader man skulde gaa frem paa for at løse Husmandsstanden. Det ærede Medlem anførte ikke noget Eksempel paa en saadan Foranstaltning. Jeg skal imidlertid tillade mig at henpege paa en Foranstaltning i saa Henseende, som er overordentlig og paatrængende nødvendig. Der har jo — lad mig først indskyde det — her i Tinget været fremsat en Lov om Havelodder for at skaffe de Husmænd, som ikke have nogen Jord at dyrke, de jordløse Husmænd, Lejlighed til i hvert Tilfælde at faa et lille Stykke Jord til Dyrkning. Jeg har set paa dette med megen Glæde. Ligeledes har der været talt om at udstykke Bræstegaardsjordene til Husmændene, for at den, som ingen Jord har, kan faa et om end kun lille Stykke at dyrke af den Jord, som i Grunden dog tilhører alle danske Mænd. Hvad det gælder om for Arbejdsstanden paa Landet, naar den skal hjælpes, det er

at skaffe den Andel i Fædrelandets Jord. Naar Nordmanden Bjørnstjerne Bjørnson synger om sit Land, at der er Sædejord nok, saa kunne vi dog saa meget mere hnge om vort Land, der frem for alt er et agerdyrkende Land, at her er Sædejord nok, blot vi have Kærlighed nok til at dele ud til de smaa, saa det kan blive lidt mere fordelt, end det er og har været i Aarhundreder. Det vilde glæde mig, hvis der i denne Samling kunde komme noget frem om disse nævnte Sager til Fordel for Husmændene navnlig med Hensyn til at skaffe dem Andel i Fædrelandets Jord. Men hvad jeg særlig vilde henpege paa, henlede Opmærksomheden paa som en Foranstaltning, der vilde være vigtigere end en Smule Penge til Husmændene, det er dette, at vi søgte og bestræbte os for at skaffe det i allerhøjeste Grad forældede Forhold, hvori Husmændene sidde til den Jord, som de dyrke, og til det Hus, hvori de bo, med andre Ord, Lejehusmandssystemets Afstæffelse. Det er noget, jeg tror staar i allerøverste Række af de Reforme, som der bør tages fat paa, at fremhjælpe disse Danmarks allermindste Landbrugere. Det er underligt, at det kan vare saa længe, inden man kan komme til noget Resultat med Hensyn til Lejehusenes Omgang til fri Ejendom eller i hvert Fald til Arvefæste. Da man begyndte paa Landboreformerne for 100 Aar siden i Reventlows og Colbjørnsens Dage, var man ikke længe om at opbåde, at hvad det gjaldt om, var at faa vore Bønder og Gaardejere til at sidde frit som Ejendomsmand paa deres Gaarde, og saa vare dog de Forhold, som Gaardmændene levede under, ikke nær saa urimelige, som de ere nu. Da havde de i Reglen Fæste, som var paa Livstid, men vore Lejehusmænd sidde til Leje i deres Huse og dyrke den Jord, fra hvilken de kunne opstiges paa 6 Maaneder. Man kan ikke forlange, at de Mænd, som staa i et saa løst Forhold til deres lille Hjem, skulle kunne komme til at drive Jorden rationelt og økonomisk; thi for at drive sin Jord rationelt, skal man koste noget paa den; og de vide jo ikke, saaledes som de sidde i det, hvor snart de komme til at forlade den, især under saadanne Forhold, som vi have haft i den senere Tid, hvor de politiske Vølger gaa saa højt, at de ikke vide, om de kunne stole paa at blive siddende næste Valgdag over. Na, jeg vil kun henlede Opmærksomheden derpaa ved denne Lejlighed, fordi det staar saaledes for mig, at det allerførste, som der af Regering og Rigsdag i Forening bør tages fat paa, og i hvilken Sag man absolut snarest mulig maa komme til et Resultat, er at faa